

रुस, चीन, भारतयानककलयानाः मीगु वामपन्थी आन्दोलन स्यन

यल ।
पुलांगु नेपाल कम्युनिष्ट पार्टीया ३७ नम्बर: पु बुद्धिया लसताय, वंगु सोमवाः थनया च्यासा त्वालम् वामपन्थी राजनीतिक नेतात व कार्यकर्ताय दथुइ जगु छगु तःजिगु मुज्याय देसय कुच्चा दलाचवंगु थीथी वामपन्थी पुचःतयत फया फच्छि याकन छगु हे यानाः क्वातुक पलाः न्हाकेमाःगु बिचाः मुज्याय न्ववानादीपि सकसिन छप्या म्हुतु घया दिल् ।

उगु मुज्याय, वामपन्थी नेता भाजुपि बलराम उपाध्याय, केशरमणि पोखरेल, सिद्धिलाल सिंह, गोविन्द ज्वाली व मयजु साहना प्रधान न्ववाना दीगु खा ।

वय्कःपिन्स नेपाःया वामपन्थी आन्दोलनया प्रवृत्तियात दुवाला दिसें

थीतक नेपालय, रुस, चीन व भारतया वामपन्थी आन्दोलनया गथे खः अथे हे नककल यायेगु जुया च्वंगुलि मीगु पलाः यासय, मलाःगु खँ स्विकार यासँ थीथी देसया आन्दोलनया अनुभव शिक्षा जक कायेगु तर नीति व कार्यशैली नेपाःयात ल्वाः कथं छचलेगु खँय, वःबिया दीगु दु ।

सदां मेथाय, देयागु आन्दोलनया जक नककल यायेगु जुगुलि नेपाःया वामपन्थी आन्दोलनय, उग्र वामपन्थी व दक्षिणपन्थी आसुरवादी भटकावत खने दुगु खः, थुके यानाः जन-आन्दोलनयात तत्त्वक वामलागु लिचवः लाकगु खँ न वय्कःपिन्स न्हायना दिल् ।

गुगु देया नककल मयासँ मार्क्स- (६७ न पेजय)

गोरखालौण्डया समर्थन यायेवं भारतनाप स्वापू स्थनी मखु

किपू ।
गोरखालाण्ड - आन्दोलनयात भारतीय व नेपाली जनतां जक मखु विश्व न्यंकया जनतां समर्थन यायेमाः घयादिसें कम्युनिष्ट नेता भाजु शम्भु राम श्रेष्ठ उगु आन्दोलन प्रति भारतीय कम्युनिष्ट पार्टी (मार्क्सवादी) या नेता व पश्चिम बंगाल राज्यया मुख्य मन्त्री ज्योति बसु व

नेपाःया कम्युनिष्ट नेता मनमोहन अधिकारीजुपिन्स मार्क्सवाद लेनिनवादया सिद्धान्तया प्रःखः खँल्लाना जुगुया बिरोध याना दिल् ।

वंगु शनिवाः विद्यार्थी नेता बाल कृष्ण पौडेलया संयोजकत्वय, किपू तिम्रि वि० वि० सांस्कृतिक क्लबय, जुगु गोरखालाण्ड सम्बन्धी बिचार (६७ न पेजय)

ठकुराठीयात कयेकगु गोली प्रहरीया वा सैनिकया खः ?

- इधु निखापाखें -

ये ।
'साप्ताहिक विमर्श'या अतिथि सम्पादक पद्म ठकुराठीयात कयेकगु गोली IX.IX.75 M.F.S. सैनिक वा प्रहरीतयसं जक छचलीगु खः वंगु खँ थन बय्बय, बुयाचवंगु दु ।

थव सम्बाददातां सम्बन्धित वरिष्ठ अधिकारीया ध्यानाकृष्ट यानाबले थव खँ स्वीकार यासँ तर उगु गोली सैनिक वा प्रहरीपाखें तय्यक छयःगु घाःसा खइमखु घकाः बय्कल स्पष्ट यानादीगु दु ।

वय्कःया घापू कथं तालीमया शीलय, छगः निगः गोली सखेथुखे थुइपु वा अधिकारीतयसं विश्वासया पासापिन्त वीगु वा सैनिक प्रहरीया मनुतयत घेबा जियाः न न्याःगु जुइपु। थुकिया लिधंसाय, गोली कयेकपि सैनिक वा प्रहरी हे खः घायेमज्यु । अपराधीतयसं थुकथंया भ्रम श्रुजना

यानाः थः वचे जुइगु व अपराध अनुसन्धानयात प्रलमले याइगु घटना स्वामाबिक खः घाःगु दु ।

अपराधीया छुं सुराग लुइकेफत बा धंगु न्हासःया लिसलय उम्ह अधिकारीं अनुसन्धान जुयातु च्वंगु व उकी पंगःत वयेफुगुलि थुकिया जानकारी ज्या पूर्वकाः जक वीगु उचित जुइ घयादीगु दु । वय्कःया बिचाः कथं अनुसन्धानया खँ पिह्विन कि अपराधीत सतर्क जुइपु ।

सम्पादक ठकुराठीया हस्याया कुतः याःगु घटनाया खने दयाचवंगु तय्यया लिधंसाय, हस्यारा पुचः ठकुराठीया छेवं तक हे वने थुकुम्ह व वय्कःया शील, स्वभाव बालाक म्हुसी थुकुम्ह खः धंगु पुष्टि जुयाचवंगु बाहेक सेगु छुं खँ स्पष्ट मजुनि । वरु वय्कः यात कयेकगु गोलीया लिधंसाय, खास (६७ न पेजय)

ने. सं. १९०६ यँलाखः १४ (१९८६ सेप्टेबर १७) १९०४३ असोज १ बुधवाः; मू- २/- प्यंल्याः- १८०; न्वाः- ३६

बहुराष्ट्रिय देशय गुगुं भाय्यात राष्ट्र भाषा धाये मज्यु

किपू । नेपाःया फुक्क जाति भाषायात समान अधिकार बीमाः, समानता घयागु गुगुं जाति व भाषां मेगु जाति भाषायात क्वत्यलेगु मखु । समानता घयागु खँ भाषणय जक मखु व्यवहारय हे छचलेमाः अले जक राष्ट्रिक एकता ब्वल्लि ।

थव बिचाः नेपाःया नाचंम्ह विद्वान राजनीतिज्ञ हृषिकेश शाहजु त्रि० वि० वि०, नेपालभाषा साहित्य खल ('ने' वँ पी पिथना) या स्वसाखलय, त्रि० वि० वि० हल्य, जुगु "नेपाःया राष्ट्रिय एकता व थनया थीथी जाति भाषा" विषयस बिचाः गोष्ठीइ प्वंकादीगु खः ।

नेपाः छगु थीथी जाति भाषा दुगु दे खः, थनया राष्ट्रिय एकता धंगु हे विविधताया दथुइ एकता खः । फुक्क जाति भाषायात स्वतन्त्र रूप ब्वलनेगु अवसर बीमाः घकाः न वाहजुं घयादिल् ।

गोष्ठीइ समालोचक व राजनीतिज्ञ प्रो० माणिकलाल श्रेष्ठजुं बहु-

रापं उपाध्यक्ष राई फाल्तु जोकर खः!

ये ।
न्हापु नं समागेहया उद्घाटन यायेगु घकाः वचं बियाः वनापी इके बी धुंकाः त्यसि त्यकेका वयामबीम्ह राष्ट्रिय पञ्चायतया उपाध्यक्ष परशुराम राईजु नेपालय व्द्वैक शासन चलेबानाःचवंपि मनुतय, पतिचाय, प्याखं ल्हइम्ह कतामरी व जनताया मिखाय, फाल्तु जोकर साबित जुगु दु ।

नेपाल अधिरक्षिबसं एसोशियसनया निक्कःपु राष्ट्रिय सम्मेलनया झोलब, वंगु शनिवाः थनया रोटरी क्लबय, जुइगु समारोहया उद्घाटन यायेगु निमित्त वय्कलं वचं बियादीकथं (६७ न पेजय)

राष्ट्रिय देसय, गुगुं भाषायात राष्ट्र भाषा, माध्यम भाषा वा सम्पर्क भाषा घकाः संविधान घोषणा यानाः राज्यया शक्ति प्रयोगयायेगु खँय, मार्क्सवादीतयसं सहमत मन्नाःगु खँयात थीथी देवा उदाहरण न्हावसे 'राष्ट्र भाषा' 'माध्यम भाषा' माः घकाः घाइपिन्स कम से कम थत मार्क्सवादी मन्नायेमाःगु खँ स्पष्ट थानादिल् ।

नेपालभाषा मंकाः खलःया नायः पद्मरत्न तुलाधरजुं थत मार्क्सवादी,

बजारय नयगु चि न्याय महु

ये ।
स्थानीय प्रशासनया पाय्छि मज्जु नीतिया कारण यानाः थनया बजारय नयेगु चि, जाकि, बजि, घालु आदि चाचू न्याय मदयाः सर्व साधारण उपभोक्तातयत ह्विया ह्विथं मर्का जुयाचवंगु दु ।

थनया फबंजातयसं प्रशासन क्वञ्जिनातःगु भा.सिबे उव्वः दां कथाः सामान मिल घकाः थनि निन्हु प्यन्हु न्हा व निसें पसल्याःतयत ज्वना यकेगु शुरू याःगु खः ।

थुकिया हे विरुद्धय, चाचू मीपि पसल्यातयसं घालु, जाकि, बजि आदि म्हिगः म्हीगः निसें मीगु दिका ब्यूगु दु ।

अथे हे जनाः मीमाःगु चि दानां मिल घकाः पसल्याःतयत ज्वना यंकु-गुलि नं विरोधय चाचू चि मीगु दिका ब्यूगु खः ।

थव हे झोलय, खुद्रा व्यापार सङ्घं छगु वक्तव्य पिकयाः घाःकथं

प्रजातन्त्रवादी घाइपिन्स राजनीतिक क्षेत्रय घाःसा उकथं हे बिचाः प्वंकी, तर भाषा, संस्कृतिया खँ बल घाःसा यःगु सिद्धान्त लोमंकाः मेगु हे बिचाः प्वंकी । थुज्वःगु प्रवृत्तियात राजनीतिक वेइमानीया बि खः घयादिसें भाषाया समस्यायात थीधंगु खंके मज्यु; इलय, हे थव विषयय, बालागु नीति ज्वने मफत घाःसा कल्लय, देसय, तःधंगु समस्या ब्वलने फइगु खँ कनादिल् ।

चि न्याय महु

प्रशासनं गुगु भावं सामान मीमाः घाःगु खः; उगु भाः गल्ले सुनां क्व-छित धंगु सुना नं मस्यु । थुज्वःगु भाःयात 'निर्धारित मूल्य' घकाः कोरवाही यायेगु पाय्छि मज्जु ।

अथे हे उगु सङ्घया दावि कथं प्रशासनं क्वःछयुगु भाः लागूयायेत व हे भावं सरकारं मार्क्सः सामान नं पित बी फय्केमाः । मखुसा थ.पिन्स पित बी मफुगु सामानया भाः क्वःछि दइमखु घाःगु दु ।

चाचू सामानमीपि पसल्याःत उत्पादकत मखु घासँ देसय खाद्यान्नया कृतिम अभाव याइपि च्छष्ट तत्वतयत कारवाहीयायेगु प्रशासनं आँट यायेमाः घाःगु दु ।

चाचू सामानया बनेज्या याइपि पसल्याःतयत जनताया मिल्थी कुकैत प्रशासनं ल्हवंगु थव पलाः इहथ, मदिकल घाःसा उकिबा लिचवल्य, संघया पाखें माःगु ज्या यायेगु घकाः ख्याचवः नं ब्यूगु दु ।

ललित कला क्याम्पसया अवस्था

सम्पादकजु,
'इनाप'

नेपाःया छगू हे जक कला स्कूल धाःसां क्याम्पस धाःसां ललित कला क्याम्पस खः । थुकिया संस्थापक कलाकार स्व० चतुररत्नजु वि०सं० १९६२ सालय् 'नेपाल आर्ट स्कूलया नाम स्वनादीगु खः । अथे हे थ्व स्कूलया नां हिलाः वय्कल बल्लतल्ल तिभुवन विश्वविद्यालय् दुध्याकाः थ्वैत ललित कला क्याम्पसया नाम वि०सं० २०३० साल स्वनाः २०३३ साल वि०एफ०ए०या तर्गि तक तयाबिल । थ्व क्याम्पस जूगु थौं कल्लय् १३ दै दयेधुंकाः नं थ्व क्याम्पस आई०एफ० ए० थन्हाःपि (पास जूपि) सञ्चि व छम्ह (१०६ म्ह) व बी०एफ०ए० थन्हाःपि पौप्यम्ह दु । फुकक यानाः सत्या (१५०) म्ह जक कलाकार दयेकल धायेमाः । सिस्बर्बा दुने सञ्चि व न्ययम्ह जक कलाकार दयेके फुगु तसकं हे लज्या चायापुसे च्वंगु खं खः ।

नेपाः देया कला विश्वय् नां जाः धका। धयाजूपि नेपाःया धुरन्धर विद्वानपि जक मखु, राजनैतिक नेता धाःपिन्स ह्याय् तपुइकाः थःपिन्स लबः कयाच्वंगु दु । कपिन्याय् ब्रम्ह जुइसा, थःथाय् जजमां जुइमसःपिन्स कला वज्या जुल धाःसा वा सुं छम्ह पत्रकारं सिइव नेपालय् आधुनिक कला थपु जुल, नेपाःया कला विश्वय् नां जाः धका। धक्कु त्व तेगु ज्यासिबे मेगु छु यायेफु धकाः ? न्ह्यागु हे थजु, छु नं ज्या-खं यायेत दक्कले ह्यापां जग ति घिसिलाकेमाः । अले तिति ताछाया थंकेगु जुइ । थन धायेत्यनागु खं छु धाःसां जग हे मतसे पलिचौगु बिचाः दुपिन्स स्कूलय् कला (चित्र, मूर्ति) स्थनेगु हे मयासे छक्कलं क्याम्पसय् वनेगु दु । थ्व बुसां निसं सयेकाः लिपा प्रमाण-पत्र दयेकेशा निति जक क्याम्पसय् वंवेयेमाःगु थं ।

थन न्ह्याव्वये त्यनागु खं छु धाःसा सुं नं मनुखं वनेगु इच्छा यानाः वं वंसा क्याम्पसया ज्याखं सिलकि (अनया धवस्थां हे) विद्यार्थी म्हो जुजु वनीगु । थाथःपिन्स भावि योजना दयेका। अन वंवेइ । निला स्वला दयेवं अनया कृया कलापं छु मति तयाः वंवेःगु खः व पूर्वकेत साप हे धाय्जुगु सकस्यां तायेक । छक्कः निक्क विदेशी नागरिकत थ्व

क्याम्पसय् दुहां वइबले 'ललित कला क्याम्पस' धालकि अजु चाइगु । कारण स्वःस्वःथाय् ततःपाःगु पेन्टिङ्ग, स्कल-पन्धर दयाः मखु, व छुं नं मखनाः जक खः । दुगु पेन्टिङ्ग फुकक थुकुतिइ स्वथनातःगु दु । सुं छम्ह विदेशी कलाकार वःसा छपाः छपाः थुकुति लिक्काः कयनेमाः । अथे जूगुलि छम्ह विदेशी ला क्याम्पस चिफयात वा हे धाल "थ्व छिगु ग्यालरी ला ?" थये धायेक धायेक नं च्वना च्वनेफुगु । थये धायेकाः च्वनेगु शिक्षकपिनि सिबे जिमित हे मछालापुसे च्वं ।

नेपाःया कला थपु (विकास) यायेगु झोलय् 'नेपाल कलाकार समाज', 'युवा कलाकार समूह' या

'मन्दः' वनेधुंकाः

सम्पादकजु,
'इनाप'
थीथी क्याम्पसं नेपालभाषाया थीथी पी [पत्रिका] पिकया वयाच्वंगु खं सकस्यां स्युगु हे खं खः । थ्व हे झोलय् वंगु स्वांदा पुहिया लसताय् पुल्चोक क्याम्पस पाखें 'मन्दः' ल्याः ५ नं पिदन । मेमेगु क्याम्पसयापाखें नेपालभाषाया पी पिकायेगु ज्याय् लिपा लानाच्वंगु इलय् 'मन्दः' दै पी इलय् हे पिकयादीगुलि मन्दः खलः यात सुमाय् मय्युसे च्वने मफु । तर, मन्दःया थुगु ५ ल्याः स्वयेबले वमि-पिन्त मन्दः ह्यापांगु व्यंगु ल्याः स्वयां भवा पाःगु अनुभव जू । छायाःसां थ्व मन्दः ल्याः ५ खय् विज्ञान व प्रविधि नं बुध्याकाः 'नेपालभाषाया साहित्यिक विज्ञान व प्रविधि दै पी' यानाव्युगु दु ।

तर थ्व हे दै पी दुने 'निपु मुक्कं अंग्रेजीया च्वसु (Atomic Structure व Electrolysis) नं दुध्याकातःगु दु । छगू नेपालभाषाया दै पी दुने अंग्रेजी च्वसु दुध्याकेगु गुलि तक ल्वा ? थ्व खं वय्कःपिन्त ह्यापां न्यने । खय्त ला वय्कःपिन्स हे नं 'जिमिगु सः' दुने 'धायेफु गुलि सिन' नेपालभाषाया पत्रिकाय् अंग्रेजी लेखत तल । थ्व ला नेपालभाषा पत्रिका मजुसे मेमेगु हे जुल ।' तर थये मखु । झोगु पत्रिका विषयवस्तु लिसेनं छु मचा सम्बन्धित जुल धाःसा व फुककसित (चाहे साहित्यिक जक हे स्वइम्ह छाया मजुइमा, चाहे विज्ञान व प्रविधि जक हे स्वइम्ह छाया

कला वयाः जक यायेगु थुकिया म उद्देश्य खःला ? गन विस्स वन 'ललित कला एकेडमि स्थापनार्थ समिति' ?

नेपाःया गुगुं नं स्कूलय् कला (चित्र, मूर्ति) स्थने हे मां धंगु मडु। क्याम्पसय् विद्यार्थी म्हो, विद्यार्थी सिबे शिक्षक उप्वः दु । थ्व क्याम्पसय् विद्यार्थीत छाय्, म्हो जुल धंगु खंय् सुयां च्यूताः मडु । तर थ्व क्याम्पसय् ह्यापां वंवेइपि विद्यार्थीत न्ययम्ह खुइम्ह सिबे उप्वः दु । अथे हे थुगुही नं वंवेइपिनि धलखय् ९३ म्हिसिया नां पिथनातःगु दु । वंकाः स्वला मडुनिबले स्वव्वय् छव्व विद्यार्थी पाः जुइगु जुयाच्वंगु दु । थये छाय्, छु जुयाः जूगु ? थ्व खंय् सम्बन्धित संघ, संस्था, समूह व मेमेगु निकायलं बालाक मूल्याङ्कन यानाः थ्व क्याम्पस यात थपु यायेगु मस्वत धाःसा थ्व क्याम्पस ग्यालरी जक ला छु भूतया छे सिबे मेगु छु जुइ ?

छिम्ह

भक्ति गुभाजु व
विद्यार्थी पाहापि

भुतमाली च्वनाः वया-वंम्ह लक्ष्मी

ह्यापा ह्यापा छगु देशय् छम्ह बुरा दुगु जुयाच्वन । व बुराया भौ (काय्पा कलाः) छम्ह नं दुगु जुयाच्वन । भौम्ह धाःसा तसकं सःस्युम्ह व चलाबम्ह जुयाच्वन । वं छेय् गुकथं ज्या यायेमाः धंगु स्यु । तर व बुरा गुप्चःम्ह धाःसां लंय् छुं मचा ज्याख्यले जूगु बस्तुत खंसां नं मना-ह्येमाःम्ह जुयाच्वन । अले व मनाहःगु वस्तु थः भौयात नीगु । अले भौम्ह नं ससःअवु न्ह्यागु बस्तु व्युसां थपक्क सन्दुकय् तयाः विचाः यानातइम्ह । हान बुरा नं तसकं चलाबम्ह, थम्ह ह्यागु प्रत्येक वस्तुया नां भौ छकुतिइ च्वया। थ्व कुम्ह थ्व वस्तु ह्यागु, थ्व कुम्ह थ्व ह्यागु धकाः धलः दयेकातःगु दु । व बुरा छेय् दुहां वइबले गबले ह्याः खालि तयाः मवः । वइगु ह्याती न्ह्यागुसां छता वस्तु द हे दइगु । छम्ह व बुरा लंय् छुं हे वस्तु मखन, व ख्खुर ह्याः खाली हे छेय् लिहां वल । तर वं थःगु हे छेय् लुखापिलुइ सोखि फानातःगु खन । "का थौं जिगु भाग्य थ्व सोखिइहे च्वयातःगु जुइका' धंगु मति तयाः व बुरां भौ छकुतिइ सौ प्वःविनाः न्ह्यावले थें तुं भौम्हे-सित विचाः धाल "ना थ्व सौ, विचाः यानाः स्वथनाति ।" भौम्ह नं "हस्-बुवा" धकाः कयाः सुम्कतुं सन्दुकय् तयेयंकल ।

थुगु हे प्रकारं सिदे फुत । छम्ह उगु देशय् जुजु शिकार वंवेले थःगु हे बाणं थःगु पतिचाय् धाः लात । व धाः क्वलायेकेत जुजुं यक्क वासः यात तर जुजुया धाः क्वलाःगु हे मखु । न्ह्याक्व हे वासः याःसां धाः क्वमला-गुलि जुजु छम्ह ऋषियाथाय् वनाः थःगु धाःया वासः न्यं वन । ऋषि जुजुया धाः छक्क। स्वयाः धाल 'सिदे पुलांगु सोखि धास धालय् पानाबिल धाःसा न्ह्याहुंया दुने हे धाः क्वलाइ।

(चिनाखें) स्वपु नं खकेफु । पेज १०५ स 'जिन्दगी' व पेज ११२ स 'जिगु स्वंगु दसा' व 'नेपाली रंगः' ।

छिम्ह

उमारा सिंह वज्राचार्य
व यक्क वमिपि, ये

ऋषिया खं न्यनाः जुजुं देशय् नाय्कि च्वयेकल— 'सुं मनूयाके सिदे पुलांगु सौ दुसा जुजुया लायकुलि बी इचि, यदि व सोखि जुजुया धाः क्वलात धाःसा व मनुखं छु पवन व हे जुजुं सिरपा विइ ।' थ्व नाय्कि उम्ह बुरां नं ताल । बुरां थःगु धलः पुइका स्वल 'थनि पाय्छि सिदे न्ह्यव भौ छकुति सौ प्वःविनाः थः भौयात बियागु' खं वाः चायेवं बुरां थः भौयाके न्यन "जि छत थनि सिदे न्ह्यव भौ छकुति सौ प्वःविनाः बियागु, र्व दनिला ?"

भौम्हेसिनं "खः बुवा, छःपिन्स बियादीगु दक्क वस्तुत जिके दनि, जि कया ह्ये" धया कथं हयाः बुरायात विल । बुरां उद्रिमय् लायकुली वनाः जुजुयात व सौ लःह्यायेयंकल । जुजुं नं ऋषि धाःथे सोखि चलाः धालय् पाय्यन । वासः पानाः न्ह्याहुं दुबले धाःथे हे जुजुया धाः क्वलात । जुजुं थ्यागु धाः क्वलाःगुलि लयाथाः बुरा यात सःतके छवत । बुरा नं उद्रिमय् हे लायकुली थ्यन । जुजुं बुरायाके न्यन "का छंगु वासलं जिगु धाः क्वलात । धाः छं छु सिरपा पवने?"

बुराया व धाये थ्व धाये मदयाः थये धाल 'थ्व गोबर विचाः याना तःम्ह जिमि भौ खः, उकि वं छु पवने धाल व हे पवने सरकार !'

जुजुं नं 'का ज्यु, छं न्यना वा' धकाः न्यके छवल । न्यना 'वयेधुंकाः बुरां जुजुया न्ह्याःने थये पवन'सरकार; जिमि भौ नं धन-सम्पत्ति, जग्गाजमिन छुं नं मपवं, वं थुलि हे जक पवन कि धाः वइगु स्वन्तिबले जिमिगु छला छे' ब्राहेक मेपिनिगु सुयां छेय् मत छप्वाः हे च्याके मडु । वं पवंगु थुलि हे खः सरकार ?

बुराया भौ नं क्वनाहःगु थ्व खं न्यनाः जुजु ला धज्जाल । अय्सा थम्हं बीधुंगु वचं कथं 'ज्यु' धका। स्वीकृति बियाछवल । अले जुजुं अन देशय् हान छक्कः नाय्कि च्वयेकल कि 'धाः वइगु स्वन्ति नखःवले सुयां (बुराया छे' बाहेक) छेय् मत च्याके (थ्यं ७ पेजध)

नेपालय ह्यापांगु थाकूथि आविष्कार आः

पं० दुरुकाजी गुभाजुया छत्वाःचा जीवनी

— वंशोदर वज्राचार्य

कालयस लजगाः ज्या नोदति मवाक थाना विज्यात जुइ धैगु अनुमान हु । थुलिया हुने नेपाःया विद्वान पि मध्ये पं० हेमराज (माइला गुरुज्यू) जु बसपोल नाप अक्वः स्वापू हु ।

नेपालय दक्कले ह्यापां नेपाल संवत् १०१२ (वि० सं० १६४६) स थाकूथिया आविष्कार आः पण्डित दुरुकाजी गुभाजु खः । वसपोलया मेगु नां कुवेर रत्न गुभाजु नं खः । अबुजु सप्त रत्न बज्राचार्य व मां मुनी थकुं पाखें याकः काय् कथं वसपोल छगु साधारण मध्यम वर्गीय परिवारय् ने० सं० ६६२ (वि० सं० १९२९) स ये पाकोय् ब्रह्म खः । बसपोलया अजा भाजु सिद्धिमुनी बज्राचार्य व अजि सुमन लक्ष्मी बज्राचार्य खः । वसपोलया मयजु रत्नमाया बज्राचार्य नाप चौबिबले हे इहिपा जुगु खः । वसपोल व मयजु रत्नमायापाखें ह्यम्ह मस्त दुगुली खुम्ह काय्पि मचाबले हे मडुगु व दक्कले चौधिम्ह मयजु पूर्णमाया (बालमाया) छम्ह एक ल्यं दुगु खः । वसपोल अजा, अजाजु पिनेगु पालनिसं जुया वयाच्वंगु ज्या कथं हे थ । अबुजुपाखें नेपाल-भाषा, नेपाल लिपि, संस्कृत, व्याकरण, जोतिषि, कर्मकाण्ड, पूजाआजा व थोथी बौद्ध ग्रन्थत नं सयेका विज्यात ।

बसपोल मर्चाचिसे हे क्वथीक कुतः थानाः बम्हं याइगु ज्याय् पूमवंतले नुगः मच्चनिम्ह खः । वसपोलया अबु, अजापिनसं थें हे थोथी नेपाल लिपि थ्यासफू दयेकेगु, ल्हय्येगु थाना विज्याइगु खः । थथे मनुत्तयसं इनाप याःकथं सफू ल्हयाया, भाय् हिला व दयेका मिइगु ज्या थाना विज्यात । अले ज्या अक्वः दया वालिसे निम्ह-प्यम्ह ज्यामितया नं ज्या न्ह्याकेगु

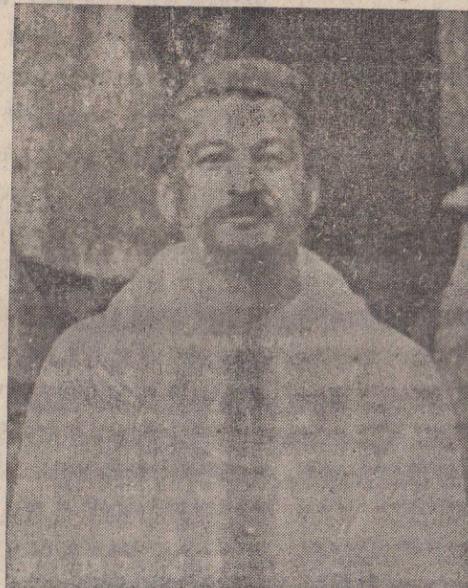
★ वसपोलया पाय्छि बुद्धि सीके मफुगुलि भाजु आनन्दमुनी बज्राचार्यजुपाखें लुगु तमसूक भों कुवां सीकागु दं थथे "शहर काठमाडौं पाको पोषल छां टोल जन्म भै हाल सोही ठाउँ बस्न्या वर्ष ४१ को दुरुवा भन्ने कुवेर रत्न गुभाजुले प्रति उत्तर पत्र लेपि देवानि अडालत् पंहा फाँट अडामा चल्हाय्—

इति सम्बत् १९७० साल आषाढ १६ गते १ रोज शुभम्—"

जुजु वन । थथे सफू ल्हयाया, च्वया व भाय्हिला मीगु कथं थःगु हे छेँ थ् क्वय् सफू पसा नं तया विज्यात । अजागु कथंथा ज्या (पसः) नं उगु इलय्या ह्यापांगु हे जुइफु । वसपोलया अजागु गतिविधिया खँ राणा सरकारया दूततयसं दरवारय् थ्यंकू जुया च्वन, तर थ्व हे हुनि वसपोल श्री ३ वीर शम्सेरया इलय् वीर पुस्तकालयस (घण्टाघरय्) लजगाः ज्या जूवन । अथाय् वसपोल नेपाल लिपि व मेमेगु लिपि नाप थाना शिखरंगु लिपि सय् धुंकुगु खः । वसपोल थःगु भांभाय् नेवा-भाय्, खैय्माय्, संस्कृत, मैथिलि, हिन्दी व बंगाली बांलाक स. स्यू । अथे थुगुलि हे वसपोल वीर पुस्तकालय लिपि अन्वेषक व अनुवादक पदय् च्वनां सफूया भाय्, हिला सफू च्वयेगु

नेपा.यात हे छगु ह्यापांगु थाकूथि आविष्कार जुया विल । अले वसपोल थःगु थाकूथिया नां "बुद्ध प्रेस" घकाः नां छुना विज्यात । आविष्कार जुगु दं ने० सं० १०१२ निसं ने० सं० १०४२ तक थ्व हे नामं थ्व थाकूथि पाकोय् चल्य । जुया च्वन । थ्व थाकूथि आविष्कार थाना विज्याबले वसपोलया दं नोदं तिनि दुगु जुया च्वन । थथे थ्व नेपाःयागु आविष्कारया नाप नाप नेपाल लिपि व नेपाल लिपि व नेपालभाषाया नं ह्यापांगु थाकूथि जूवन । "थ्व ह्यापांगु ह्याति थायेगु नं यागु थाकूथि खः । थुकि १२" × १६" पाःगु भ्वंतय् तक थाय् ज्यूगु व थ्व थाय्त् ह्याति हत्ता साला थाइगु खः ।"

थःगु थाकूथिइ देवनागरिक थासा

पं० दि० त० दुरुकाजी

कुवेर रत्न गुभाजु

व ल्हय्येगु ज्या जूवन । अथे जूसां छेँ ज्यामि लहिनां सफू ल्हय्येकेगु ज्या नं त्वःता बिमज्या । उगु इलय् थो थो दरवारया उजं कथं शाह, राणा परिवारयात वसपोलं शैव मार्गी धमं ग्रन्थया नं खैय् भासं भाय् हिला विज्याइगु खः ।

अथे यक्व-यक्व सफू च्वय्मा.गु व छपं-छपं सफू ल्हय्यत् अक्वः ई काइगु जुगुलि थःगु हे नेपाल लिपि आःगु हे भासं थासाय् बाय् थाकूथि थानाः सफू पिथने दुसा, फुसा गुलि जिउ धैगु वसपोलया तधंगु मति । थ्व हे मति पूर्वकेत ह्यि-चां नुगलय् बाय्का विज्याइगु । अले ह्यापां बांलाक ह्याति आःखः च्वया सियागु आःखःया थासा कुह्य् याकाः सफू थायेगु खः । थथे हे सफूया पाना कथं सिजः व लिह घाल्य् थानाः थासा दयेका थासा पातां सफू थायेगु यात । थुगु कथं हे बिचाः थायां थाकूथि दयेकेत माःगु ज्वलं थःगु हे कथं दयेका यन । छगु थःगु हे कथंथा थाकूथि तयार थाना विज्यात । थ्व

आबलं शिके थाना हथा विज्यात । थ्व थाकूथिस देवनागरिक आखलं ह्यापां ह्यापां नेपाल भासं व संस्कृत भासं "बोधिज्ञान चर्या", "बुद्धोक्त संसारमय्", "भद्रचरी", "बोधि चर्यावतार" व मेमेगु स्तोत्रया सफूत नेपाः (सालु) भ्वंतय् थाना पिथना विज्यात ।

थोथी देया विद्वानपिनसं वीर पुस्तकालय दुगु व मेमेगु नेपालय् दैगु सफूया प्रतिलिपि पवना इइगु । अजागु पो (पत्र) किताव खानापाखें श्री ३ सरकार थाय् न्ह्याक्वय् घुंकाः उजं (हुकुम आदेश) कथं थ्व थ्व सफूया भाय् हिला ल्हयाया च्वया छ्वया ब्यू धैगु जुसेलि तिनि वसपोल थःगु ज्या सफूच्वयेगु थाना विज्याइगु खः । थथे पित बिहत् सफूया भाय् हीका बाय् ल्हयाया च्वइबले छगु प्रति पुस्तकालययात नं तइगु खः । अथे हे पुस्तकालय मडुगु सफू जुल घाःसापिने हुपिके मालाः सां च्वय् वीगु व

 "नेपालको छापाखाना र पत्र-पत्रिकाको इतिहास"—२०२४

उकिया छगु प्रति नं पुस्तकालय तय् माःगु जुया च्वन । थुगु कथं पुस्तकालयस सफूया ल्याः अक्वकेगुलि तिबः जूवंगु खने हु ।

अथे विदेशी विद्वानतय्सं पो छ्वया हइपि मध्ये भारतया नौजाम्ह विद्वान भाजु हर प्रसाद शास्त्रीयाःगु पो अक्वः वइगु जुया च्वन । हरि प्रसाद शास्त्री पवना इइगु सफूया प्रतिलिपि वसपोलं च्वया छ्वइगु जुगुलि वसपोल नाप अक्वः स्वापू जुवन । थुगु हे हुनि चन्द्र शम्सेरं वसपोलयात नेसं १०१६ पाखें भारतय् वनां शिलापत्र, तामपत्र व मेमेगु लिथो नकल आदि सय्केगु तालीम कथं विद्वान हर प्रसाद शास्त्री थाय् छवत । वसपोल भारतया कलकत्ताय् प्यला-न्याला च्वना शिलापत्र, ताम्र पत्रया नकल, लिथो व प्रेसया मेमेगु ज्या नं अक्वः सयेका विज्यात । लिपा भाजु हर प्रसाद शास्त्री नेपाः झाःबले वसपोलया छेँय् नं थ्याया पाः जुया च्वंगुलि च्वमिया नां व दीगु जुयाच्वन । वसपोल वीर पुस्त-

लिपा वसपोलया म्हाय्, मयजु पूर्णमाया तःधि जुसेलि थाकूथिया ज्या कम्पोज व प्रुफस्वयेगु ज्या थ्यनाः थाकूथिया भाला म्हाय्यात ब्यूगु खः; म्हाय् नं वसपोलया ज्याय् अक्वः धैय् ग्वहालि याइगु जुल । म्हाय् शिन्दादे बुबले इहिपा थाना छ्वया विज्यात । इहिपा जुइ धुंकाः नं थाकूथि स्वयेगु भाला म्हाय्यात हे बियातल । वीर पुस्तकालयपाखें सफू पिथने माःगु ज्या वसपोलयाःगु थाकूथिइ थायेत नं ज्या बियाइइगु जुल । अथे वसपोलया वीर पुस्तकालयस लजगाः ज्याया जीवन अवधिइ भाय् ह्युगु, ल्हयाया च्वंगु आदि ज्याय् अनुवादक व लिपिकार घकाः थागु नां च्वयेगु याः मयाः धैगु धनया मफूया सूचीपाखें सीके ल्यं दनि । वसपोलया बुद्ध प्रेसय् देवनागरिक आखलं ह्यापां ह्यापां पिथंगु सफूत मध्ये लुइके फगु "बुद्धोक्त संसारमय" व "बोधि ज्ञान चर्या" सफूस न्ह्याःने व ल्युनेया पानात पाः जुया च्वंगुलि च्वमिया नां व (ल्यं ७ पेजय्.)

साहित्य ह्यम्ह सुनां न्ह्याका यंकाच्वन ?

— विश्वविम्बोहन श्रेष्ठ

गिद्ध छाय् ब्याकुल जुयाः ग्यानापुक चाचाः हिलाच्वन ? सर्गतय् वेला/कुवेला अर्थे हे, छाय् हालाच्वन क्वः छम्ह सिंग्वा छोने च्वनाः ति ह्यिनय् अर्थे हे, छथ्वः मनूत ह्यिनय् हे मत थ्याकाः जः मालाच्वन, फाया/फाया गुगु नुगलय् हवबिया छालं मलम पापां छथ्वः सोका/सिघापि मनूत देगलय् गं थायां सुथ ह्यापां न्याय पवनाच्वन, थुज्वागु सुनसान/चकमन्न भूतं थ्यूगु ल्युं थासय् त्यानुस्से वनाः थ्यालाच्वपि

सलतय्त दि हे मदिक्क कथिचां दादां छाय् न्ह्याकाच्वन व साथी, थ्व सन्तुलन स्यंगु बग्गीयात ? गन वनाः थ्या वनीगु खःला ? गनं दनाः तुमुना वनीगु खःला ? वा लंपुया दथुइ तुं गनं हाहाकार/विचल्ली याइगु खःला ? भतिचा हे गज्यागु विचाः मडुम्ह भूताहा सारथी खःल्या ! मस्यु ध्वैत/ध्वैगु सुनां बिल परमिट/लाइसेन्स वा इजाजत ? गुम्हेसिनं न्ह्याका यंकाच्वन थुकथं यत्थे दि हे मदिक्क कथिचां दादां त्यानुस्से च्वनाः थ्यालाच्वपि थ्व बग्गीया सलतय्त ।

बहु गुरुवः Non-Alignment Movement (NAM) या शिखर सम्मेलन १९८८ स साइ-प्रसय् मुनिगु विदेश मन्त्रीतय् मुंज्यां बवःछी घोषणायासँ जिम्बाब्वे या राजधानी हरारेय् NAM या च्यावःगु शिखर सम्मेलन [२-७ सेप्टेम्बर] बवःचाल ।

द० अफ्रिकां ७५० किमि तापाक च्वंगु राष्ट्रय् जुगु थ्व सम्मेलनं राजनीतिक व आर्थिक घोषणा-पत्र सर्व-सम्मति पारित यायेगु बाहेक द० अफ्रिकाय् जुयाच्वंगु जातिगत अत्याचार व उगु देशं छु ई न्हव ल्हवंगु आर्थिक नाकाबन्दीया लिचवः मूक्त जुइत न्हवःगु विरोध प्रस्ताव थुथाय् तसकं उत्साहप्रद व न्हयने बहुगु खँ छः । नापं निरस्त्रकरण व न्हगु अर्थ व्यवस्थाया सन्दर्भय् जुगु छबफल न उतिक हे प्रमुख विषय छः ।

— राजनीतिक पक्ष —

स्वीछगु बुंदाया राजनीतिक घोषणापत्र पारित यायेत १०१ गु देया पूर्ण प्रतिवेशन शुरू जुइ न्हव असंलग्न शिखर सम्मेलनया पुलांम्ह नायः भाजु राजीव गान्धी अध्यक्ष पद जिम्बावेया प्रधानमन्त्री रवटं जि० मुगावेयात लः ल्हानादिल । थ्व औपचारिक उपासो गुकि बहुगु स्वदे तक भाजु मुगावेयात NAM या अध्यक्षय् ल्यल ।

अधिवेशनया ह्यापांगु चरणय् सम्मेलन कक्ष दुने उबले तसकं मसां थुजःगु वातावरण बलन गुबले कि जाधियाया राष्ट्रपति क्यानेथ काउण्डा इरान-इराक युद्धया चर्चा यासँ करया हल । भाजु काउण्डाया धापू कथं युद्धरत इरान व इराक निम्हेस्थां घी छम्ह हे छः, गुम्हेस्थां मनुष्य धाववसित प्रेम यायेगु स्यनातल । इरान-इराक थवं थवय् युद्ध यानाः उज्वःम्ह घोषा अमान यानाचन । सुतां ह्यापां आक्रमणयात धंगु खंयात लोम हाः युद्ध दिकाः दाजुकिजाया सम्बन्ध स्वनेमाः । थःथः हे त्वाना-चर्चा मन्तव्यसं NAM या उद्देश्य-पूति यायेत गुकथं ग्वहालि यायेफइ ? थुकल थ्व प्रसंग लिपा द० अफ्रिकाय् सिथं यंकाचवपि प्रले सरकारं स्यानाः सीपिति सनां तर्क यंके मन्त्रिचवंगु खँ कसँ प्रिटोरियाय् सिथं यंकाचवपि च्याम्ह मन्तव्यत द० अफ्रिकाया रङ्ग, वर्ण व जातिवादी सरकारं गौली मुइकगु खँय् तसकं दुःख प्वंकादिल ।

४ जुलाई, १९८६ स अमेरिकाया द० अफ्रिका सम्बन्धी नीतियात कुंभय्-बले पुलांम्ह राष्ट्रपति जिम्मी कार्टर सभाकक्ष अमानित जुयाः पिहाँ वने माःगुया कारण राष्ट्रपति काउण्डां क्षमा मपवंगुलि छः धंगु दोष क्यनाः शिखर सम्मेलन जुयाच्वंगु इलय् हे अमेरिकां जाधियायात बीगु धकाः

हरारेय् चवचाःगु NAM या च्यावःगु शिखर सम्मेलन

फसं सिमा संके मफुसां हःला अवश्य न संकी

— अशोक श्रेष्ठ —

व्यक्तिगत-गु रई कोड हररया ग्वहालि न रइ यानागु घोषणा यात । सम्मेलन दुने थ्व अमेरिकी व्यवहारया तत्त्वकं निन्दा जुल । वनया लिघंसाय् मन्तव्य विवेक न्यायेगु थ्व छगू चवचाया पूगु कुतः छः—उदाहरण छः ।

थ्व लिपा सम्मेलन दुने इरानया नेता अली खोमेनी इराकयात NAM पाखें पितिनेमाः धंगु जिद्दी क्यन । लिबियाया नेता कर्णल कद्दाफी NAM बेकार छः, थ्वेत त्वःतेत जिपि तयार दु धयादिल । उखें निका-रागुआय् गुरुवःगु सम्मेलन याकेमज्यु धंगु सः थ्वल । थुखें टिमोर टापूया

सकृयता छगू निश्चित व्यापार स्वरूप बवःछीमाः गुकी वस्तुया भाः बवःछिनाः विनिमय यायेमफयेमाः मखुसा NAM धंगु पाखण्ड जक भुइयाल । विकसित देत नाप आर्थिक युद्ध यायेगु निति आर्थिक गुटबन्दी यायेगु मडा-स्कारया राष्ट्रपति वीदीयार यारी-साकाया थ्व आह्वान रोचक व अनु-पेक्ष धापू छः ।

चव्य न्यायनागु उदरण व धापूती NAM दुने NAM या समग्र उद्देश्य सिबें थःथःगु राष्ट्रिय स्वार्थः परिस्थिति अनुरूप NAM या भूमिका जुइमाः—दयेमाः धंगु आग्रह

स्वाधीन जन व भू-भाग कब्जा याना-च्वंम्ह इण्डोनेशियायात न गुकवःगु सम्मेलनया पाः वीमज्यु धंगु सःथ्वला युगाण्डाया नेता सुडान युगाण्डाया विद्रोहीतयत् ग्वहालि यानाचन, चाँद-फ्रान्स व लिबियाय् सैनिक हस्तक्षेप बन्द यायेमाः, मोरीको-पोलिसारि साइप्रस बवःथलेत आक्रमण यानाचन, भियतनाम-कम्पूचिया थाय् खाली यायेमाः, आदि आदि सः थ्वल ।

निकारागुआ, अफगानिस्तान, कोरियाया समस्या न सम्मेलनय् जरूज्जार्क दनावल । दक्कले न्याइपूगु खँ — अफ्रिका महादेशया गबलें उप-निवेश शासन मज्जुगु निगु देत मध्ये छगु दे लाइबेरियां अमेरिकायात याःगु निन्दां दुःखी जुयाः 'वयाके हे ग्वहालि पवनेमाः, वंगु हे ग्वहालि कायेमाः हान वत हे छाय् म्हुतु ल्हायेगु ?' धाल । लिबियां थें तसकं छयातां च्वंक ला मखु बरु तसक यथार्थवादी जुयाः जोर्डानिया प्रतिनिधि प्रस्ताव पास जूमां लागू मयायेगु NAM या बानी, नारावाजी सन्तोष कायेगु जुयाचवन, थये जुइ मजिल धयादिल । थुकथं हे मडागस्करं छगू स्थायी सन्धिवाचय् खडा यानाः NAMया

अप्वया वनाचवंगु खँ स्पष्ट कथं । इमिगु आत्मकेन्द्रीत सोचाइ कथं NAM या भूमिका व ग्वहालि मदुगुलि इपि NAM प्रति तसकं असंतुष्ट व क्षुब्ध जुया च्वंगु दु । NAM या छु निर्णय व घोषणा छगू निगु दे विशेषया अवस्थायात दृष्टिगत याना मखु उकि लाइगु वृह-त्तम दूरगामी प्रभाव व परिणामया आधारय् जुया च्वंगु खँय् असंतुष्ट दुजः देत सम्बेदनशिल मज्जुगु खने दु । सामुहिक सोचाइ थःगु समस्या बहुबले जक नाले फइगु बले थःगु समस्या

दयेवं सामुहिक सोचाइयात गौण रूपय् नाला कायेगु मनोवृत्ति NAM दुने ग्यानापूक बलना च्वंगु छगू विकृत पक्ष छः । इरान-इराकया पंलित धकाः विषया च्वंगु द्वपं, भियतनाम-कम्पूचियाया पंलिना च्वन धंगु द्वपं आदि थ्व सन्दर्भया उदाहरण छः । न्यापु कथंथा ग्याय जुइमा पक्ष— विपक्ष दया च्वनि । NAM दुने विपक्ष बिचाः गौण छः । बरु न्यावले प्रस्ताव पास जुइ लागु मज्जु धंगु खँ तसकं विचारणीय छः गुकिया वास्ता-बिकतायात स्वीकार यासँ भाजु रवट मुगावे—

... आन्दोलनय् गुणात्मक सुधार आवश्यक जुयाच्वंगु दु तर

थुकिया अर्थ आन्दोलन निरुद्ध्य व निरर्थक थ्यंक मखु !... .. धयादीगु तसकं सम-सामयिक बिचाः छः ।

थज्यागु विवादपूर्ण अवस्थाय् सर्वसम्मति द० अफ्रिकाया संघर्षरत जनताया मनतयगु निकारागुआ, पि० एल० ग्रो०, स्वापो लगायत स्वाधी-नता संग्रामरत विश्वया जनताया मनोबल थकायेगु अले अप्वया वना च्वंगु विनासकारी संशास्त्रया उत्पादन होइ व त्वकरं सितुपातु वनाचवपि विश्वया सह-अस्तित्वया सिद्धान्त पालकतयत छधी याना यंकेगु प्रमुख खँयात प्रमुख प्राथमिकता बिया ३१ गु बुंदाया राजनीतिक घोषणा-पत्र पास यायेगु ज्यां NAM या सार्थकता क्यना च्वंगु दु । थ्व घोषणा पत्रं NAM छु शक्ति राष्ट्रिय न्यायवसा मखु धकाः निष्पक्षता व तटस्थता क्यना ब्युगु दु । यद्यपि आपाल बिचाः व नीति संयोजक सोमियत सङ्घया नीति व आवश्यकता अनुरूप जू । थ्व NAM या दोष मखु परिस्थितिया छगू संयोग जक छः ।

— आर्थिक पक्ष —

आर्थिक घोषणापत्र पारितयायेगु क्रमय् ठोस पला, छिफइगु NAM याके सक्षमता मखु । थ्व छगू अज्यागु वास्तविकता छः गुगु कि अन्तर-राष्ट्रिय महाजन देतय् चलाखी व माकःचिया जाल छः गुकी विकाशिल दे तवयना च्वनेमा गु दु ।

बहुसया क्रमय् NAM या पुलांम्ह नायः भाजु गान्धी उगु अव-स्थाय् दुःख प्वका धयादिल—विकसित देतयसं खालि राजनीतिक दबावया माध्यम विदेशी ऋणया समस्या ज्यकेत स्वया च्वंगु दु । गन कि जिमिगु कुतः व आस्था बहुपक्षीय प्रयासय् छः गुकी समस्याया समन्वित समाधान लुइके फयेमाः । थ्व सिबें स्पष्ट जुइक NAM या वर्तमान नायः भाजु मुगावे धयादिल— विदेशी ऋण समस्या अज्याम्ह पिरयाम्ह जनावर छः गुम्हेस्थां बिकसशिल देशा निर्यात प्राय धुका च्वंगु दु । थ्व सिबें ह्यापां व जनावरं झोगु प्राकृतिक साधन नयाः अर्थ व्यवस्था चौपत याके मवीत वयात पनेमाःगु दु ।

थ्व खँय् ब्यूबाया नेता भाजु फिडेल कास्टो Third World य् विदेशी ऋण समस्या महाविनाशकारी

Aids या संज्ञा ब्युसे थुकि विश्व अर्थ व्यवस्था चौपट याना च्वंगु दु धका दिल् । ल्याटिन अमेरिकाया देतयत विदेशी ऋण थुलि ल्याखय् थ्यने धुकल कि यदि सुं मनुखं हरेक सेकेण्डय् छगू डलर निन (Count) धाःसा क्षिनिदः दं बी ।

विदेशी ऋण संकटया सन्दर्भय् थःगु बिचाः प्वंकुसे जर्मकाया नेता ह्यूज शीएरर धया दिल्— धनी दे वया महाजनतय् सल्लाहा गुबलेमाने याये मते इमिसं मुक झीत ऋण पुलेगु सूत्र जक कनि झोगु आर्थिक प्रगति जुइगु कनि— मखु' । थुकथं हे मेक्सिकोया नेता गुम्ह कि NAM या दुजा मखु धया दिल्— ऋण संकट विश्वया आर्थिक अन्वयाधया प्रमाण छः । गुबले तक विकास जुइ मखु उबले तक झीसं ऋण पुले फइमखु, धले गुबलेतक ऋण दइमखु, उबले तक विकास याये फइमखु । विदेशी मुद्रा अप्वयेकेत, निर्यात अप्वयेकेगु कुतःयात धाःसा महाजन देतयसं तरुन्त बाधा खडा याना बी । छायाःसा इमिगु धाम्दानी व व्यापारय् थुपि बाधा जुइ ।

संसारय् विदेशी ऋणया शिरो-मणि दे कथं संसारय् प्रख्यातम्ह मेक्सिकोया नेताया उदगार थौया विश्व अर्थ व्यवस्थाया वास्तविक किपा छल्लंज्ज क्यना ब्युगु दु ।

हरेक देया हरेक गरिव मनुषा थें सीमित प्राय दयाचवनी दयाचवब नयेत मगाः । थ्वः त्यं क नयेगु, व्वकेगु, वासः याकेगु, पुनेगु निति आवश्यक धन विकाशशिल देतयसं गाः म्हुयां, पवं। तछघोनाः दयेके फइमखु । ग्यानापूक जनसंख्या अप्वया वनाचवंगु व अन्तरराष्ट्रिय बजारय् ह्लियाह्लियं थहाँ वनाचवंगु वस्तुया भाःनाप धेँ बल्लाः यायेगु थःके व हे अप्वया वंगु अनुपातय् धन व साधनमा आवश्यकता जुयाचवनी । थुकिया निति विदेशी त्यासा व ग्वहालि आवश्यक छःसा थुकी तात्कालिन समस्या च्वनी तर ग्वहालि कायेत ग्वहालि बी फयेमाल चाहे राजनीतिक समर्थन क्यनाः जुइमां चाहे भक्ति भाव हे क्यनाः जुइमा । ग्वहालि कायेगु निति थ्व व्यापार छगू स्वाभिमानी देश याइमखु । देया आवश्यकता मयासँ मजिया च्वनी । गुकि तटस्थ नीति व निर्गुटया आदर्श निर्वाह जुइमखु । ऋण कायेत न उलि सुगम मज्जु । ऋण कयाः गा। म्हुथु, पवंः तछघायेगु, लं म्हुइगु, कारखाना चायेकेगु उषा लवः वये ह्हाव लवाः अंश महाजन-तयत् पुपुं जनतायात सुविधा बीगु निति असुविधा व कष्ट बीगु वाध्यता श्रृजना जूवनीगु जुयाचवंगुलि विदेशी ऋण कयाः स्वायेगु, धस्वायेगु व विकास धायेगु निति स्थीर वित्त प्रणाली दयेके थाकु । विश्वय् महा-शक्ति व शक्तिदेतयत् त्वताः थ्व

अमेरिकी जासूसयात ३६५ दँ कैद सजायें

ये [एफपी/इनाप]

अमेरिकाया छम्ह भूतपूर्व सैनिक रेडियो सञ्चालकयात स्वसः व खुद्द-न्याद (३६५ दँ) कैदया सजायें व्युगु दु । छि पत्याः हे याये मफइगु खँ ! नेपाः युज्वःगु अत्रजातान्तिक, न्ह्याः न्ह्याः ये शासन चले याइगु देशय, ला भगुने स्वीस्वदया जन्म कैदया सजायें वीगु कानून पास जूबले सकलें धैथें बुद्धिजीवितयसं उकिया विरोधयात घाःसा अमेरिका युज्वःगु अति प्रजा-तान्त्रिक घाःगु देशय, युक्तय सजायें व्युगु खँ पत्याः यायेफइगु न गथे ?

तर खँ थथे हे जुल । जेरि विथ-वर्थ नाम्ह उम्ह मनुयात सोभियत संघया निति जासूसी ज्या । या.गु द्वप-नय ३६५ दँ कैद व प्यंगु लाख व छिद्रः डलर बं पुइकूगु खः ।

पील्लय्दया भाजु पियवर्थ वंगु जुलाई २४ कुम्ह अमेरिकी सैनिक सञ्चार माध्यम गोप्य मो खुयाः सोभियत जासूसतयत लःह्लाःगु द्वप व्युगु दु ।

न्यायाधीश जोन भुस्किनया कथं भाजु विथवर्थ थव शताब्दिया छम्ह तसकं चमत्कारपूर्णम्ह जासूस खः । अमेरिकी जासूसतय कथं व पाःगु क्षतिया परिपूर्ति यायेत दँदं बी फु ।

अमेरिकी भूतपूर्व कर्मचारी जोन वाकर व वया परिवारयात १९८५ सनय सोभियत संघया निति जासूस याःगु द्वपवय, ज्वंगु खः । वाकर उब्ले विथवर्थ इजरायलया निति जासूस यानाचवंगु विश्वास याःगु खः । वाकर पाखें स्वंगु लाख ३२ हजार डलर कयाः कर छले याःगु द्वप नं भाजु विथवर्थयात व्युगु दु ।

उम्मेदवारया ल्युने

दनाः निर्वाचित

यायेगु तरीका

ये [एफपी/इनाप]

केन्याय चुनावय भोट वीगु न्हूगु तरिका लागू यायेत्यंगु खँ केन्या न्यूज एजेन्सी पिशंगु दु ।

उगु खँया घोषणा केन्याया राष्ट्र-पति जनिथल अराप मोई छुं छि न्ह्यव भाइ घाःगु थासय, न्ह्यथंगु खः ।

न्हूगु तरिका कथंया चुनावय भोट बीभिस थायःम्ह उम्मेदवारया ल्युने झोलिक दनेगु जुइ । थव तरिका गोप्य मतदानय जुइफइगु त्रुटीत उपनीगु व भोट नितेन नं अ.पुइगु खँ राष्ट्र-पति घाःगु दु । चुनावया थव प्रकृया मेगु संसदीय चुनावनिसं छयलेगु खँया नं राष्ट्रपति घोषणा यायेधुकूगु दु ।

लखय चवनीपिं मस्त

ये [टाग्रई/इनाप]

सोभियत संघपाखें चिकित्सा शास्त्र सम्बन्धी थीथी सिद्धान्त पिदने धुकल । तर आः नकतिति लखय मस्त बुइकेगु सिद्धान्त छगु पिब्वःगु दु ।

भाजु ग्राइगोर चार्कोभस्कि पिब्वःगु थव सिद्धान्त कथं लखय मस्त बुइके तसकं अ.पु । लखय मांम्ह न्ह्यागु अवस्थाय च्वंसं नं मचा बुइके ज्यू । नकतिति बूम्ह मचा १५ मिनेट तक याउंक लखय च्वनेफु ।

१९६२ निसं आः तकया दुने सलसः मस्त लखय दुने बुइकाः अध्य-यन यानाः भाजु चार्कोभस्कि उगु खँ क्वःछिनादीगु खः । चयकःया बिचाः लिसे फ्रान्सया विशेषज्ञ माइकेल वडेन्टया बिचाः नं ज्वःलाः ।

भाजु चार्कोभस्कि मचा पावय, दुपि मिसातयत डोल्फिन न्या नापं लखय लाल कायेकीगु व्यवस्था याःगु दु । डोल्फिन मनुतय भ्रूण वृद्धि तच्चकं प्रभावकारी जूगुलि अथे याःगु

खिचाया न्हायपं चवुक बांभ्याम्ह मनु खुदं जेलय

ये [एफपी/इनाप]

अमेरिकाया मासाच्युस्टाब च्वम्ह छम्ह मेकानिक्स खिचा छम्हस्या ह्नायपं चवुक बांभ्यानाः १०० डलर या वाजि त्याकूगु ।

मासाच्युस्टाया छगु मोटर कार-खानाया वँप, पढः वःम्ह थुवाः भाजु थोमसं अत हे ज्या थाइम्ह नीतिदँया मेकानिक्स वारेन कटिससयात "का छं खिचाया ह्नायपं चवुक बांभ्याये फुसा सच्छि डलर बी" घायेसाथं भाजु कारिससं खिचाया ह्नायपं बांभ्याना व्युगु खः ।

उग्रिमय, वइत सच्छि डलर ला बिल, तर थः लहिना तयाम्ह धरल-सिसन खिचाया ह्नायपं चवुकु शोकं पुलिसं ज्वके ह्याः अ.खःवतं भाजु कारिससयात २५० डलर बं पुइकेगु नापं खुदँया जेल सर्बाथ याकेबिल ।

खः । डोल्फिन नाप ह्नि च्याधी गुधी तक लखय लाल काइपि मांपिति मस्त तसकं चवुपि लालकाइपि जुयाः पिदंगु दु । भाजु चार्कोभस्किया कथं डोल्फिन लालकायेगु स्वपि मस्त ह्नि १० निसं १५ कि०मि० तक लालकाये फु । चयकःया कथं डोल्फिननापं स्वापू दुपि मस्तयत लखय दुने नके-रवके घाये नं अ.पु । अथे हे उज्वापि मस्त लखय उधाः दिका । छने नं फु ।

दक्कले तःजागु बुद्धया मूर्ति चीनय

ये [एनएसए/इनाप]

संसारय दक्कले तजा.गु बुद्धया मूर्ति चीनय, दइगु जुल । 'न्यू चाइना न्यूज एजेन्सी'या कथं पूर्वी चीनया छगु मिस्ट्री प्यावट्री संसारय, दक्कले तजाःगु कथंया बुद्धया मूर्ति दयेकेगु ज्या न्ह्याकूगु दु ।

हङ्कङ्गया छगु टापुइ च्वंगु देगलय, स्थापया थाइगु उगु मूर्ति कथं व मेमेगु चीजत त्वाकछ्छनाः दयेकेत्यंगु खः । उगु मूर्ति ३०० टन वजन इइगु व १०९ फिट जाः दइगु खँ नं समाचारय, दु ।

टेलिभिजन स्वयाः खुंतयत मौका बिया दिसँ

ये [पीटीआई/इनाप]

मद्रास (भारत)या छेँखा छेँखाय बहिसिया छगु पाय्छि इलय, टेलि-भिजन स्वयेगुली लठुपि मनुतय, छेँय, मौचा थें सुक्क वनाः खुइगु ज्या तसकं अ.पुयाचवंगु खँ सी दुगु दु ।

नकतिति हे पुलिसतयसं याना-स्वःगु अध्ययन अथे खुइका च्वपि 'टेलिभिजनगुलु'तय थव थासय, खुइ धुकूगु खँ घाःगु दु । अथ्वः यानाः बहनि ७.३० ताः ई निसं ९.३० ताः तकया इलय, टेलिभिजन स्वया च्वनि पिन्थाय, हे उकथंया खुज्या जुइगु खँ उमिसं घाःगु दु ।

परीक्षण कथं शहरया दथुइ टेलि-भिजनवालयतयथाय, खुइगु ज्या जूबले शिखवा छेँ मध्ये खुइछा छेँय ला सुनां मतायेक याउंक हे लिहाँ तकं बयेफुगु खँ नं घाःगु दु ।

न्हूगु न्हिप्यंताहाः नगु छगः

ये [एपी/इनाप]

क्यालिफोर्निया प्राविधिक अध्य-यन संस्थानय, व्वनाच्वंम्ह नीप्यदँया छम्ह विद्यार्थी न्हूगु ह्निप्यं तहानगु छगः लुइकूगु खँ खगोलविदतयसं कंगु दु ।

क्रिष्टिना विल्सन नाम्ह उम्ह मिसामचा दक्षिण क्यालिफोर्नियाया पोलामार पर्वत १२३ सेन्टिमिटरया स्मिथ टेलिस्कोपं स्वयाः उगु ह्निप्यं ताहाःनगु खंकूगु खः ।

क्रिष्टिना सिकं ह्नापां सुनां हे मखंनोगु व ह्निप्यं तहानगु तसकं थीगु व नगु लुइका थः अति उत्सा-हिता जूगु खँ चयकलं कंगु दु ।

उगु न्हूगु ह्निप्यं तहानगुयात विद्यार्थीया हे नाम 'कमेट विल्सन' नां छगु दु ।

कम्प्यूटर संक्षिप्तीकरण नं याइगु जुल

ये [पिटिआई/इनाप]

कम्प्यूटरया बारे थीथी सफू व्वनेगु, अध्ययन यायेगु जक यानाः भारतया बंगलोरय च्वंम्ह शिखुदँया नच्चाम्ह छम्ह ल्याय्म्ह आर० निरं-जन घाम्हेस्या च्वयातःगु गुगुं विवरण यात कम्प्यूटरया पाखें सक्षिप्तीकरण यायेगु ज्या फर्मूला दयेकूगु दु ।

निरंजनया थुगु फर्मूलां कम्प्यूट-रया ज्या ससं बुराबुरा जुइ धुकूपि विद्वानतयत थंयक लिपलाका व्युगु खँ कम्प्यूटर विशेषज्ञतयसं घाःगु दु ।

अथे हे भाजु निरंजन सिगापुरय नकतिति हे जूगु इन्टिच्यूट अफ सिष्टम साइन्सया मुंज्याय, कम्प्यूटरं छगु भाषां मेगु भाषाय गुकथं अनुवाद याके फइ घबागु न्हूगु बिचाः नं न्ह्यववा दीगु दु ।

थ.के.कम्प्यूटर छगः तसकं मधुम्ह मचां थुगुकथं कम्प्यूटरयावारे न्ह्यवगु न्हूगु विश्लेषन व सिद्धान्तपाखे सिगा-पुरया भाजु जुजार मत्तिवात्ला व क्यालिफोर्निया वकले विश्वविद्यालया प्रोफेसर सी०भी०रमरोथिं तच्चकं प्रभावित जूगु खँ नं समाचारय, घयातःगु दु ।

दक्षिण	-	८८/-
सुला	-	४५/-
बबला	-	१९/-
खयाया	-	९/-

कोथा कासा-४१ या लिचवः

सि	दि	दा	स	म	हा	जु
१		२	३	४	५	६
सि	म	ल	सु	ति	जा	लि
७	८		९		१०	
क	चा	चि	चो/मां	अ	मा	सि
११				१२		
कः	क	नि	क	जि	कु	ज
	१३					
क	थि	का	सा	मा	खा	र
१४		१५	१६	१७		
जि	ता	मि	त्र/ली	म	ल	+
१८						

पाय्छिगु लिसः बियाः सिरपाः त्याका दीपि

१. अनिता तुलाधर	२. कविन्द्र शिरीष श्रेष्ठ	३. किशोर शर्मा
४. के० श्रेष्ठ	५. मुञ्जन कंसाकार	६. गौविन्द नेवाः
७. चन्द्र तुलाधर	८. प्रेमानन्दलाल नानी	९. प्रेमानन्दलाल नानी
१०. मदन राजकणिकार	११. महर्जन एस० के०	१२. तुलाधर
मी० धार०	१४. तुलाधर भी० धार०	१५. भी० धार० टी०
लियो	१५. भी० धार० टी० लियो	१६. तुलाधर लयता
१७. शराम नेवाः	१८. सरजू श्रेष्ठ	१९. हरि श्रेष्ठ
	२०. क्षेत्र बहादुर	

(सिरपाः थ्व हे निबाःअ दुधे काः ह्याय् इनाप दु)

पं० दुरकाजी

(४ पेजया ल्यं)

थाकूथिया नां सीके थाकुल।★ १३ पेजं निसं ६८ पेजतक जक ल्यं दनिगु बुद्धोक्त संसाराय सफूया पेज २८ व २९ स १८ प्वाइन्टया घाबल थाना तःगु वसाया हुनि गथे खः घथे क्वय् वयागु दु।

अयस्नान विधिमाह ॥

ध्यान स्नान च्छिभुगां मंत्र स्नान श्रामनेरकः ॥ चैलकानांज न स्नान ब्राह्मणानां विशेषतः ॥१॥

(अर्थ) भिक्षु गणया ध्यानस्नान याये-श्रामनेरकया मंत्र स्नानयाये चैलकया-जल स्नानयाये ब्राह्मणया न विशेषजल स्नान याये ॥१॥

नबछिद्रं मललिप्तं दुर्गन्धमलिनाशु चिः ॥ स्नानेनशुद्धते देहं तस्मात् स्नानन्तु सर्वसाः ॥२॥

(अर्थ) थगु शरीरे नवद्वार ६ गु प्वाइन्ट व

नवद्वार पापं जुक्तजुया दुर्गन्ध अशुचि ह्या पतजुया चोगु थ्व अशुचि स्नान यानागुलि देह शुद्ध जुयो अध्येया कारणे सकल म्हा गु कर्मसं स्नान याये मील ॥२॥

वीर पुस्तकालया (गुगुयात आपा: नेवा:तसें थःगु साहित्यया धुकु भा:प्यु) दुगु २७,३०० ह्या तं च्वया-तःगु देत मध्ये ४५० गु ग्रन्थ जक नेपालभाषा दुध्या:गु, ल्वाकज्या:गु व नेपालभाषा च्वयातःगु खने दु। थ्व ४५० ति सफुतिह नं नाटक बाहेक मौलिक साहित्यिक गद्य घाथे बहागु द हे मडु घा:सां ज्यु। गुलि गद्य दु व आपायल टिका अनुवाद बाय् कर्म-काण्ड व विधि विधानया सफू खने दु (स्वयादिसं नेपाल राजकीय वीर पुस्तकालय, सक्षिप्त सूचीवत्तम् १३ भागय्, दिदु वृद्धत सूचीवत्तम्) गुलि सफू दु उकिह अण्व निसः स्वसः दें पुलांगु जक ख। थ्व खं थन प्रसंग वष जक न्हायनागु खः। वीर पुस्तकालयस दुगु सफुतिह नेपालभाषा व मेमेगु भासं नापं च्वयेगु ज्याय् वस-पोलयागु छु न छु देछा खनेदयेक जू वंगु दयेमा: धंगु अनुमान यायेफु।

वसपोल जेठ अष्टमि यल पजरां (पञ्चदान) कुहु मडुगु खः। तर वसपोल छु दंय् व र्गदंय् मडुगु धंगु खं सीके ल्यं हे दनि। अथे जूसां वृद्ध व थाकूथि दक्कले लिपा तक चलेजुगु ल्याखं वसपोल ३० र्गति जक म्वा:गु

★ थ्व निगुलि सफू भाजु आनन्दमुनी बज्राचार्यजु थाय् स्वयागु व वसपोलया घापूकथं देवनागरिक लिपि बुद्ध प्रेसय् ह्यापां ह्यापां था:गु वहे ख।

▲ 'सिक:मिगां स्वाने'

खनेदु। वसपोल मध्येका: वसपोलया म्हायान सम्पत्ति बीगु मति तयात:गु जूसां म्हायान सम्पत्ति कायेगुली नुगः क्वमसायेकुगु जूगुलि मयजु रत्नमायां अण्वः सफूत धर्मया नाम इनाय्युगु व दान व्युगु जुयाच्वन। थाकूथि नं बांलाक चले मजुसेलि अण्वःसिनं लवःवकले। लिपा वसपोलया जहानं अंसं तक्ष बहा: , नासननी च्वम्ह भाजु नन्दी महानन्द बज्राचार्य (नानीकाजी बज्राचार्य) यात मिल। अण्वं लिपा थ्व थाकूथि सुब्बा लोकानन्द बज्रा-चार्ययाथाय् थ्यन अले अण्वं नं भाजु बुद्धिसागरयात बिल। भाजु बुद्धि सागरया थाय् अर्थे तयातःगु थाकूथि ८०/- चयतका दामं भाजु धर्म हर्षं बज्राचार्यं न्यानाकाल। थ्व थाकूथि आ:तक नं अन्नपूर्ण प्रेसय् दनि। तर थौं कलहय् थुकि ज्यायायेगु यानाच्वंगु मडु।" □ थथे 'नेपालको छापाखाना र पत्र-पत्रिकाको इतिहास' धंगु सफुतो थोथी मनुतयगु ह्यातो लाना: भाजु धर्महर्षयात मिल धंगु खं पाय्छि मखु। खःगु खं ला मयजु रत्नमायां तप्यंके हे भाजु धर्म हर्षया अण्वु पं० सिद्धिहर्षं बज्राचार्यं (बाबुकाजी बज्राचार्यं) दां ८०/- तकां थ्युगु खः। पं० सिद्धि हर्षं उगु इलय् किताब खानाय् लजगा: दुम्ह व दुरकाजी गुभाजुया पासा खः। '६ बुद्ध प्रेस न्याना: अन्नपूर्ण प्रेस घका: नां छुना: चलेया:गु खः। थौं कलहय् थ्व थाकूथि आनन्द प्रेसय् (थुकिथि किपा कायेफइला घका: थ्व च्वमिया कुतः जूगु खः तर प्राविधिक हुनि पूवने मफुत) दु।

थ्व थाकूथिया विषय भाजु पं० कृष्णचन्द्र अर्याल, भाजु पं० बैजनाथ जोशी (सेठाई) थ्व.गु गोरखा एजेन्डी कार्यालयपाखें 'निर्णय सागर प्रेस' बम्बइस थाना वि.सं. १९७४ साल वंशाख्य पिडा गु खंय् भाय् "गोरखा भाषा" (मातृ भाषाया महत्त्व) नांयागु सफुतिह पाना १३ स -- "दुनांया गुभाजु नं बुद्ध प्रेस नांयागु लिथो व टाइपया प्रेस नं तथा चिचिधगु ज्या थायेगु न्हाज्या-कुगु दु। वि० सं० १९६७ सालय् थ्व गुभाजुतःगु निगुलि प्रेस बास नेपालय् हे नेपा:मि ज्यामितयसं दय्के व्युगु खः। थ्वयेकयागु फुक्क विवरण पुनरावृत्तीस बीगु जुइ" घका: च्वयातल।

वसपोलया मयजुं दान व्युगु सफूत गुलिखे उखेला थुखेला जुवन। थुकथं छेय् न लिपा भिन्वायात व छेय् ज्या न अण्वः याना बीम्ह टेबहा:या माइला बज्राचार्ययात पाकोया सफू पसः बिल। अले मयजु

□ 'नेपालको छापाखाना र पत्र-पत्रिकाको इतिहास'

६. भाजु आनन्दमुनि बज्राचार्यं व भाजु पूर्णहर्षं बज्राचार्यया घापू कथं।

रत्नमाया ने० सं० १०६५ आपाठ ४ शनिवा: कुहु मन्त। अथे हे म्हाय् मयजु पूर्णमाया प्यम्ह काय्, निम्ह म्हाय् व यक्व छय्-छुइपि खंका वि० सं० २०३१ साल मार्गशुक्ल दशमी कुहु मन्त।

पं० दुरकाजी गुभाजु अण्वः धैथें धर्मकर्म, कर्मकाण्ड, पूजा-प्राजा विधि, तुतः, व बाखें इत्यादि सफूत च्वया थाकूथिस थाइगु जुगुलि उगु इलय्या अण्वः। धैथें मनुत व वसपोलया जय्मां तय्के दयेमा धंगु अनुमान याये थाय् दु। उगु इलय् वसपोल नाप अण्वः स्वापू दुपि व सतिपि कथं छय्: क्वय् येया भाजु रत्नमान बज्राचार्यं (भीम शम्सेरया सुब्बा) व तक्ष बहा:या नानुकाजि बज्राचार्यं खः। वसपोल थाय् ज्या यायेत तइतःपि उगु, इल-य्या ल्याय्म्ह त टेबहा:या भाजु देव बज्राचार्यं, माइला बज्राचार्यं, मोति बज्राचार्यं वसपोलया भिन्वा सवल बहा:या जोगयुनि बज्राचार्यं व अथे हे मेमेपि खः।

वसपोलया खंय् लिपा अण्वः उखे, कुले व माले ज्याय् तिब। जुवने फइ ला धंगु मनुतुनां च्वय् वसपोल नाप अण्वः स्वापू दुपिनेगु नां न्हाय-नागु जुल। च्वय् न्हायना पिने सन्तानय्यके अजनं सफूत अण्वं दनिगु जुइफु। थथे गुलिखे पिमदनिगु पाण्डु-लिपि दयेफु। थजागु माला: ल्यया हाकनं पिदयेगुली सफूदुपिनेसं ग्वाहालि जुवन घा:सा नेपालभाषायात व्यकः, वसपोल पिनेगु नं तधंगु तिब, धर्म व कर्म नं जुवनि धंगु कथं थ्व च्वसु च्वमि नं इनाप याना च्वना।

पं० दुरकाजी बज्राचार्यं नेपा:या छम्ह ह्यापांम्ह थाकूथिया आविष्कार याम्हे जक मखसे नेपा:या थोथी भाय् गथे खंय् मासं नेपाल भाषा नाप नाप संस्कृत, बंगाली भाषाय् तक नं वसपोलया गु तधंगु च्वया जुवंगु अनुमान जू। वसपोल साहित्य कथं मजुसे धार्मिक कथं हे जूसां भाषा खयलय् नं तिबः जू वंगु दु धंगु लुमंके बहजु।

छिधांसा -

- १] गोरखा भाषा— (वि० सं० १९७४)—पं० कृष्णचन्द्र अर्याल, पं० बैजनाथ जोशी (सेठाई)
- २] नेपालको छापाखाना र पत्र-पत्रिकाको इतिहास (२०२४) ग्रीष्म बहादुर देवकोटा
- ३] सिक:मिया स्वाने—कमलप्रकाश मल्ल
- ४] ९७ दंया ज्याय:म्ह भाजु आनन्द मुनि बज्राचार्य पाखें अण्वः धैथे थ्यनागु कथं
- ५] पं० दुरकाजि गुभाजुया म्हाय् छयपि मयजु कथो बज्राचार्यं व मयजु इन्द्रमाया बज्राचार्यपाखें नं सीकेगुलिइ ग्वाहालि

भुतुमाली

(३ पेजय)

मडु, बहनि जुइवं हे खापाखिपा तिना: गुप्तवास च्वनेमा:। सुनान थुकियागु उलङ्घन यातघा:सा तःधंगु सर्जाय वीगु जुइ।"

स्वन्ति नखः नं ध्यंके वल। तर उकुहु देशय् व हे बुराया छे छला बाहेक मेपि सुयां छेय् छ्वा: हे मत मच्या:। व बुराया छेय् घा:सा छे छ्वां ह्याउंके वं इला:; छे हे झ:झ: घायेक मत च्याका: नियम-पूर्वक पूजाया एवलं ठिकक मिलेयाना: तयातल।

बहनि जुइवं न्हाबले स्वन्ति नखःबले थें उकुहु नं लक्ष्मीघो दे चा ह्युवल। तर स्व:स्व: थाय् छय्सेचव। लक्ष्मीघो ला छक्क हे जुल। लिपा ववं व हे बुराया छेय् थ्यन थ्व छे घा:सा नियमपूर्वक वं इला: मत च्याकात:गु खना: लक्ष्मीघो लय्ताया: भोम्हेसित दर्शन बिल। भोम्हेसिननं नियमपूर्वक पूजा याना। धुकुतिह व्वनायंकल। धुकुतिइ थ्यनेवं भोम्हेसिनं भचा झस्के जुया: घाल- 'का जि ला निल: छता काये हे लोमन का, छ:पि थन पलख च्वना बिज्याहुं, जि निल: छक्क: कयावये, तर जि लिहां मव:तले छ:पि जिगु लुखाखरुं हाजां गया: बिज्याये दइ-मखु।" लक्ष्मीघो वंगु भक्ति भाव खना: लय्ताया: छक्कल हे "का थ्यु, छ लिहां मव:तले छंगु छेया लुखाखरु हाजां गायेमखु" घका: वचं बिल। तर भोम्ह नील: काये घका: वंम्ह पुखुलिइ क्वव्वाना: सिना बिल। थुखे लक्ष्मी घोया मिसा वइ घका: पिया च्वन। तर व:गु हे मखु। लिपातिनि म्हं बी मज्युगु वचं बोलात घका:

उखे स्वर्गय् नं च्याला गुल। दयेका: नं लक्ष्मीघो लिहां मव गुलि नारायण घोवं अन्तर ध्यानं स्व:वले त्तिनि खं थुइकल। लिमा दक्क घोपि मिलेजुया: भुतुमालिइ च्वना: व्वयां लित च्वना हयेगु क्व.छित। थुकथं लक्ष्मीघोवं थ:गु वचं कथं व छेया लुखाखरु हाजां मगासं तुं स्वर्गलिहां वने।

लक्ष्मीघो भुतुमालिइ च्वनां। व्वयावंगु ह्यियात लुमंका। हे थौं कलहय् मनुतयसं मोहनीबले भुतुमालि व्वये-केगु या:गु खः घका: धाइगु पुलांपि मनुतय् घापू थौं तक ल्यं हे दनि।

न्हाव्व:म्ह अस्तुल रत्न शास्त्रय यटखा, तां मुगु गल्ली।

फसं सीमा

(५ पेजया ल्यं)

समस्यां विकासशील देतयत् आपाल क्वत्यला: कुं कुं हायेकातगु दु। थुज्व:गु समस्याय् NAM दुने जुइगु छलफलय् उत्तेजना व क्षोभ आपालं खने दइगु स्वाभाविक खः। तर थ्व समस्या 'मडु मडुपि दयेकेगु उपाय सोलाच्वंगु, गुगु कि छगु भावना जक खः, जूसां तसकं घाव-पयक सन्दर्भ विषय ख। यद्यपि हरारें लिहां वनेधुंका: हरेक दे थ:थांगु कार्यब्यापार अर्थात भक्ति अर्चना, तारिफ व निन्दा याना: छगु महाजन दे लय्कायेका। थ:गु समस्या ज्यकेगु कुतः या:वनी-गुम्हं सुला: सुला: सा गुम्हं नागां हे च्वना:।

न्हुगु अन्तरराष्ट्रिय धर्म-व्यवस्था दयेकेगु प्रयोजन प्राप्तिया निति २५गु देतय् छगु स्थायी समिति स्वना: NAM या क्वचा:गु सम्मेलनं छगु धार्मिक घोषणापत्र नं सर्वसम्मति पारित या:गु दु।

MITSUBISHI PAJERO

Sole distributor
Amatya Enterprises P Ltd.
Bhaja Chamber, Exhibition Road,
Kathmandu, Nepal. Tel: 46126, 4698

रुस

(१ पेजया ह्य)

बाद लेनिनवादया लिधेसाय प्रजाता-
न्त्रिक आन्दोलनयात न्हाकेभा:गु
खंयात स्पष्टबासे देया मेमेगु वाम-
पन्थी पुच:तनप कार्यगत एकता
यायेगु, पन्थायत विरुद्ध आन्दोलनय
नेपाली कांग्रेस नाप नं छप्पं जुहगु
तर, उमिगु कम्प्युनिष्ट विरोधी व
राष्ट्रिय मेलमिलाप नीतिघात घा:सा
घालोचना यायेगु धंगु खं नं घा:गु
हु ।

अथे हे विमर्शया अतिथि सम्पा-
दक भाजु पद्म ठकुराठीयात गोलीं
क्यूकूगु घटनां नेपालय पन्थ हे जूसां
सत्ताया घालोचक व भूमिगत गिरो-
हया विरोधी जुहवं जीवनया
सुरक्षा महु घा:सा मेमेपि इतर विचा:
बा मन्तय, जीवन गुलित असुरक्षित
धंगु खं स्पष्टया:गु दु घका: नं वयक:
पिन्स घया दोगु हु ।

वरिष्ठ अधिवक्ता प्रभु नारायण
चौधरीया सभापतित्वय, जगु उगु
मुज्याय भाजु मनमोहन अधिकारी व
मयजु सहाना प्रधान नेतृत्व याना
अंगु थौथी तिगु वामपन्थी पुच: छगु
हे जगु घोषणा याहगु कार्यक्रम हुगु
छा, तर एव मुज्याय विशेषकारणं
भाजु अधिकारी व्वति का: क्षाय
मफुगुलि उगु घोषणाया ज्या लिछयागु
हु धंगु खं नं सम्बन्धित सूत्रं घा:गु हु ।

पु० नेशन कम्प्युनिष्ट पार्टी सन्
१९४९ सेप्टेम्बर १ कुन्हु भारतया
कलकत्ताय स्वंगु छ ।

गोरखालायण्ड...

(१ पेजया ह्य)

गोष्ठी त्वचु बियादिसैं वयकल गोरखा
लायण्ड आन्दोलन याहे हिबा
नेपालीतयसं यानाचवंगु व जनता-
न्त्रिक आन्दोलन जुगुलि नेपालीत उकें
अलग जुहमफइगु खं नं स्पष्ट याना
दिल ।

विद्वान राजनीतिज्ञ भाजु अवि-
केश शाहजु उगु गोष्ठीइ यदि नेपालय
चवंपि भारतीयतय बारे मयजु इन्दिरा
गान्धी खं ह्याये ज्यू, श्रीलंकाय चवंपि
भारतीयतय बारे भाजु राजिव खं
ह्याये ज्यूसा दार्जिलिङ्ग भेगय चवंपि
नेपालीतय बारे नेपा। सरकारं च्यूता:
तय मजुगु, क्षाय घयादिसैं भारतीय
नेपालीतयत मेमेपि भारतीयतयत खं
हे अधिकार दयेमा: घायेवं भारत व
नेपा:या कुटनैतिक सम्बन्ध स्यनिगु
खं महु घयादिल ।

रापस रूपचन्द बिष्ट उगु गोष्ठी
बाँया नेपा:या राजनैतिक स्थितिया
चर्चायासैं जनताया अपमान याहगु
सरकार व व्यवस्था जुयाचवंगु इलय
जिपि अज्यापि जन-प्रतिनिधितय
उलि महत्व दइमखु घयादिल ।

गोष्ठीइ अधिवक्ता सिन्धुनाथ
प्याकुरेलं गोरखालायण्ड आन्दोलन-
यात समस्त नेपाली समर्थन यायेमा:
घयादिल । डा० हर्क बहादुर गुरुङ्ग

राप

(१ पेजया ल्य)

वनापो इना: उकबंया हे ज्याझो
दयेकूगु छ ।

तर समारोहया इलय त्यसि
त्ययेका: भाजु राई मझायेगु सुचं
आक्रांकाकां वल । पत्या:याये बहागु
सूत्रं घा:कथं 'न्हागु हे जूसा जि
समारोहस व्वति का: बय' छका:
शुक्रवा: बह्लि तक बयकलं स्वसा:
खल:यात आश्वासन बियादीगु छ ।
अथे छ:सां उकुन्हु हे देया व्दध शास-
नया नाय: घा:पिमछ्ये छम्हेसिनं
वयक:यात टेलिफोनय, छगु जक उजं
बीवं हे ओभरसियसंतय राष्ट्रिय
सम्मेलन उद्घाटनयाये मफइगु जुल
घका: मछा: मजुसैं तर लाचारवश
वयकल स्वसा: खल:यात लिस: बिया
दीगु छ ।

एव हे झोलय वयकल थ. सम्मे-
लनय व्वति का:वयेमफुसां सम्मेलनया
सफलताया निति मा.गु स्वहालि वोगु
बचं विसैं समारोह स्थलय गुगु हस्त-
क्षेप जुह मखु घका: नं आश्वासन
बिया हागु छ ।

तर उद्घाटन यायेगु वयक.या
बचं खं एव आश्वासन नं बकफुंकुलु
छ: धंगु खं समारोह स्थलय प्रहरी-
तयसं या:गु हस्तक्षेप पुष्टियाना
बिल ।

उपाध्यक्ष राईजु बंगु भदौ २०
कुन्हु नं रोटरी क्लबय, जूगु नेपाल
पत्रकार सङ्घया शिस्ववच:गु महाधि-
वेशन उद्घाटनयायेगु घका: बचं
बिया: उगु समारोहया वना-पो तकं
इके व्यूगु छ । उगु इलय नं व्दध
शासनया नाय: घा:पिमसं वयक:यात
फोनय, व्यूगु उजं कथं लिपा उद्घा-
टन मयायेहु जुल घका: राईजु लिस:
बियादीगु छ ।

संवैधानिक रूपय राष्ट्रिय पन्था-
यतया उपाध्यक्ष मन्त्री सरहू छ: ।
अथे छ:सां वयक:यात अथे या अथे या'
घका: उजं बियाचवंपि मन्त वयक:-
या मर्दादा क्रम स्वयां वय: य:पि छ ।
धंगु खं नं उगु सूत्रं घा:गु हु ।

गोरखालायण्डया ऐतिहासिक पृष्ठ-
भूमिया व्याख्यायासैं सन् १९३२ निसैं
हे एव आन्दोलनया शुरु जगु खं कुला
दिल ।

अथे हे साहित्यकार मयजु पारि-
जातं गोरखालायण्डया आन्दोलन थ:गु
अस्तित्वया निति जुयाचवंगु छ: घया-
दिल । उगु समारोहलय समालोचक
भाजु आनन्ददेव भट्ट, सौताराम
तामाङ्ग, गोविन्द प्रसाद लोहनी,
बाबू कृष्ण पौडेलपिन्स नं गोरखा-
लायण्ड आन्दोलनयात समर्थन याना।
न्ववानादीगु छ: ।

उगु गोष्ठी किपूया त्रि०वि०वि०
प्रडोटोरियम हलय जुहगु स्वसा: छ:
तर, प्रशासनं अन याके मयगुलि
लिपा विद्यार्थी सांस्कृतिक केन्द्रय
घा:गु छ: ।

एव ल्याखं थोकलय देया संवे-
धानिक अङ्गय पदासिन जुयाचवंपि
मन्त भाजु राई थें सुयां कर्तामरि व
जनताया न्हा:ने फालतु जोकर सिबें
मेता छुं हे मखु घका: मन्तयसं घया
चूगु हु ।

नेपाल ओभरसियसं एशोसियस-
नया उगु सम्मेलन रोटरी क्लबय,याके
मयगुलि लिपा घलय, या:गु छ: ।

ठकुराठीयात

(१ पेजया ह्य)

दिशावोध घा:सा आ:यात याकेगु निति
पर्याप्त छने महु

एव समाचार चवया चवनाबले
सम्पादक ठकुराठीयात वास: याकेत
बैककू यंकूगु खं सम्बन्धित मन्तयसं
'इनाप'यात घा:गु हु ।

बहुराष्ट्रिय

(१ पेजया ह्य)

नेपाल मातृभाषा परिषदया नाय:
रामानन्द प्रसाद सिंहजु नेपा:यात प्यंगु
बणं ३६ जातया वयव घका: घया-
चवंगु हु, तर थनया गथु छपव: हे जक
स्वांयात जिगु घका: कयच्याना: मेमेगु
स्वांयात वाय्यय पवाय्यय यानाचवंगु
हु घयादिल ।

उगु गोष्ठीइ भाजु गजेन्द्र नारा-
यण सिंह, समालोचक बल्लभमणि
दहालं नं न्ववानादीगु छ: । त्रि०वि०
वि०या उलकुलपति महेश कुमार
उपाध्यायजु उगु मुज्या उलादीगु छ:।
नेपाल प्राध्यापक संघया नाय:
भाजु राममान श्रेष्ठया सभापतित्वय
जूगु गोष्ठीइ क्याम्पस प्रशासनया
दवाबया कारणं डा० बल्लभमणि
दहालया नां थप जूव:गु छ: ।

बिचार गोष्ठीइ खल: दुज: मयजु
अञ्जुम रंजित व छयांज्ये भाजु रोशन
राज श्रेष्ठबुं लसकुस न्वचू र्यंकादिल।
खल:या कोषाध्यक्ष भाजु त्रिरत्न शाक्यं
उद्घोषण यानादीगु उगु मुज्याय खल:
नाय: भाजु बालगोपाल श्रेष्ठं सुमाय,
छछायेगु ज्या यानादीगु छ: ।

[एव सम्बन्धय टेपं ल्ह्याया:
न्वचूत 'इनाप'या मेगु ल्याखयपिकाये
स्थनागु हु — स०]

घटना-सन्दर्भ-१

न्हूपिं भारदार खना: होस या!

— विशेष प्रतिनिधिपाखें —

"न्हूपिं भारदार घका: तच्चकं
हालाजुगु हु, छं थुकिया बांमना:गु
लिच्च.या सवा: कायेमाली, होश या!"

एव छयाचव. पन्थायती व्यवस्थाया
चवया तहलय च्वंम्ह, थौं कल्लय,
स्वतन्त्र बुद्धिजीवि कथ जीवन हनां
चवनादीम्ह भाजु गोविन्द प्रसाद
लोहनीयात सन् १९८५ फेब्रुअरी
७-८ तारिखय अज्ञात मन्तयसं
व्यूगु छ: ।

'न्हूपिं भारदार'यात कथा:
'विमर्श' वा: पौलय देया बुद्धिजीवि
व विशिष्ट श्रेणीया मन्तयसं अन्तर-
वाताय तीव्र रूप आक्रमण याना-
चवले एव छयाचवा व्यूगु खं थुथाय,
लुमके बह: जू ।

एव इलय न्हूपिं भारदारया
हिमायतितय Hit list य, नोम्ह
मन्त दयाचवंगु व गुकीमध्ये डा०हर्क
बहादुर गुरुङ्ग, कुलशेखर शर्मा व
डा० कमलप्रकाश मरल विशेष चर्चित
जुयाचवंगु छ: ।

थुबले छयाचव: व्यूपि मन्त नाप
सम्बन्ध दुपि घका: वयबय, जुयाचवंपि
मन्त मध्ये शरदचन्द्र शाह, पदय
मदुम्ह छम्ह राणा, खनाल घा:म्ह
पत्रकार आदि छ: ।

थुकथ हे पत्रकार जगतं तस्कर-
तयत सामूहिक आक्रमणयाये न्हाव
'न्हूपिं भारदार' धंगु शब्द पिहाँ
मव.निबले (अर्थात थापा सत्तासिन
जुयाचवंगु इलय) लागू पदार्थया
थिरोह विरुद्ध अभियान याना वया-
चवम्ह देशराजभक्त कुँवरया गाडी
फातापुइकेगु व बयक:या छेंय पेट्रोल
बम वाँछव:गु घटना नं थुथाय.
न्हयथने बह:गु घटना छ: ।

कोलोम्बो प्लान व्यूरोयां स्वहालि
१९८० सेप्टेम्बर २३ कुन्हु काठमाडौं
जेसिसं लागू पदार्थ सम्बन्धी Half
day Seminar या आयोजना

अंकर होटलय या:गु छ:। एव गोष्ठीइ
व्वति कायेत वनाचवम्ह डा० कुँवरया
मोटर चक्रपथय प्रज्ञात मन्तयसं
फातापुइकेगु कुत: या:गु छ:। एव कुत:
असफल जुइवं २३ सेप्टेम्बरया सुथय,
५ ता: इलय, डा० कुँवर, गुम्ह कि
ले० कर्णेल छ:, या छेंया कम्पाउण्डय
अज्ञात मन्तयसं पेट्रोल बम वाँछवया
बकूगु व उगु बम सैनिक गाडें खंगुलि
इलय, निष्कय याये फुगुलि छुं अग्रिय
घटना मजुल । डा० कुँवर उगु गोष्ठी
याउकें व्वति कायेखन ।

थुकथ हे 'प्रवेशद्वारा मुक्ति' धंगु
संस्था चायेका: लागू पदार्थया कारो-
बार याना वयाचवंपि विरुद्ध मदिकक
अभियान याना वयाचवम्ह फादर
टि०एस० ग्यापनेयात सर्पं ल्यु थें
लित्तुलिना: निष्कय जुइत बाध्य या:गु
खं थुथाय, लुमके बह: जू ।

फादर ग्यापनें अमेरिकी प्रेसयात
नेपाल आ: तकं लागू पदार्थ सम्बन्धी
जेनेभा प्रोटोकलय, सही मया:निगु खं
[श्री जुजुया १९८३ स चिकुलाय, जूगु
अमेरिका अमण न्हाव] घा:गु अले झी
जुजुया अमण इलय, नेशनल प्रेस
क्लबय, "न्हागु अन्तरराष्ट्रिय ज्याय
सहभागी जुया वयाचवम्ह नेपालं
जेनेभा प्रोटोकलय, क्षाय, हस्ताक्षर
मया:गु?" आ:बले झी जुजुयात
मछिगु व वया लिपा झी जुजुयाखें
न्यनेकने जुबले छथ: लायकूया सचि-
वतय, आ: ह्याउंकेमा:गु छ: ।

१९८१ या २०-२२ सेप्टेम्बर
तक नेपाल चर्चितसक संघ या:गु
द्वारागु लागू पदार्थ विरोधी गोष्ठीं
जेनेभा प्रोटोकलय, हस्ताक्षर यायेगु
निति श्री ५ या सरकारयात औपचा-
रिक रूपं अनुरोध या:गु छ: । तर
अज्ञात कारणवस उगु प्रोटोकलय
सही मजुल । झी जुजुया विचा: कथ
एव ज्या जुइधुकल जुइमा: धंगु छ: ।

देश व नरेशया वेइज्जती जूगु एव
घटनाया दीप थ:पिन्स स्विकार मयासैं
लायकूया क्षुब्ध अधिकारीतयसं फादर
ग्यापनेयात तं दिकल । थुकथ फादर
ग्यापनेया लागू पदार्थ विरोधी अधि-
यानया इतिश्री जूगु छ: ।

नकतिनि सम्पादक ठकुराठीया
हत्याया कुत: थुव:गु सन्दर्भय दुवालेगु
जनताया प्रवृत्ति जुयाचवंगु हु, गुगु कि
सत्य नं छ:, गुकी देशय, छगु विरोध
हुगु खंया पुष्टि जू ।

सम्पादक व प्रकाशक कृष्णसुन्दर मरल
ज्याकुधि :- ३३१ श्रीवहा:, बल व
२८८ बाबुमव वें । २-२००९०
बाकू:- अन्नाप प्रेस,

महाकवि सिद्धिदास महाजुया
११६ दँ बुद्धिया लसताय
न्वचू मुंज्याय
सकसितं ल उकुस
न्वचू बियादीपि : ★ रामानन्द प्रसाद सिंह ★ नोवल केमि राई ★ गजेन्द्र
नारायण सिंह ★ परशुराम खापुङ्गु ★ इश्वरानन्द
श्रेष्ठआचार्य ★ पद्मरत्न तुल्यधर
११०६ यंलागा: १ (असोज ३ शुक्रवा:)
हिनय, ४.३० ता: नेपाछभाषा संका: खल:
गोथे इन्स्टिच्यूट, गणबहा।, ये ।
महाकविया बुद्धिया लसताय, यंलागा: २ ननिवा: (असोज ४)
नसंचा उलेगु निति सुथय, ४ ता इलय, जनबहालय, मुनासिस